

آنادولو مجوسى

صافى : ۵

ملى بايرامز	نجيب عاصم
فيخته و مجادله لرى	محمد امين
توركلرو موغولار	علمى ضيا
الله ، بن ، روزگار ، آيدىناق	نجيب فاضل
ملت مسئلهسى	ضياء الدين نغرى
آنادولو اقليى	ابراهيم هقى
خلق آدينامره دائر نوطلر	محمد خالد
آنادولو چوققلىرىنه	اسماعيل نامى
فاوست مدينىتك غرونى	رشاد شمس الدين
آنادولونك فنى	ملكه بنى شاپل
آيك ايلرى : بر مصاحبه مناسبتيه	

ناشرى : آنادولو قومانييت نشرىات شركتى

استانبول

تاسىس قىلىنغان
۱۳۴۰

تاسىس قىلىنغان ۱۳۴۰

۱۳۴۰

□	ملت مسئلەسى	□
---	-------------	---

صوك كونايرده ملت مسئلەسنە عائد بر چوق سوزلر ايشتك و ايشيدورز . بر طرفه اواجقيلر قونغره لرله حكملر ويرديلر ، بر طرفه حكومت آدملى استناد ايتدكلرى فكرك نه اولديغنى بيلمكسزىن كىفى وجدرى قرارلرە كىرىشديلر . بونلك آراسندە ، دارالفنون مدرسى اولان بر باش محرر ملت مسئلەسنىك يالكرز كندىسنجە معلوم اولديغى آكلاشيلان فنا نتيجه لرندن بحث ايدەرك مملكتدە ملتيجلك مشعلەسنىك رهبرلرى ، ضيا كوك آلپ و حمدالله صبجى بكلرى ، وظيفە دعوت ايتدى . مقاله صاحبه كورە بوايى متفكر رهبر ، تور كىادە ملت عمدەسنىك صاحبلىدر . بو اعتبار ايله او عمدەك دوشەجى ضالالتلرە آنجق يە اونلر مانع اولەجقلىدر .

بز بوتون بودىدى قودىلىرى بر طرفه براقەرق ملت مسئلەسنى ممكن مرتبە بىطرف و علمى بر نظره دوشونمك ايستەورز .

اجتماعى حادثاتك هرساحەسندە اولديغى كى مى واقەلركدە بويوك آدملرله مناسبتدار اولەجنى طبعيدر . بالخاصە بونلردن بعضيلرى علاقەدار اولدقلىرى بويوك آدملرك وجودە كتىردكلرى فكرى منظومەلرله متلاصقدر . بودوشونجە ايله دركە چوق زماندن برى بى فكرآ مشغول ايدن بر نقطەى موضوع بحث ايدەجكم ؛ كندىلرىنە بويوك برقيمت ويردىكمز بومتفكرلرك ملتە ، مى حياتە ، تاريخمزه ، ملتىمزه متعلق نه كى مدير فكرلىرى و عمدەلىرى موجوددر . هيات كە اميدلرمك صوكى هپ نوميديدر . باش محررك بويوك بر علاقە ايله وظيفە دعوت ايتدىكى متفكرلرك بر چوق اثرلىرى ، يازىلرىنى و سوزلىرىنى اوقويوب ديكلەدىكمزى خاطرلايورز . فقط اورتەدە حقيقة ربط قلب ايدەجك برشى اولمادىغىدە آشكاردر . ضيا كوك آلپ بك يىكى مجموعهدە بر فرانسز اجتماعياتچىسنىك فكرلىرىنى مدافعە ايتمش و بويوك جهدى ايله بوفكرلردن اعظمى استفادەى تامين ايتش ايدى . ضيا بكك بواستفادە لر نتيجهسندە مى حياتە تماس ايدن فكرلىرىنى براسم اطرافندە طوبلايه بىلىرز : قزىل ألما حمدالله صبجى بكە كلنجە شعرلىرى ، هيجانلى خطابەلرله حدودسز ، مفكورەوى بر توركلك ترنم ايدن بورهبر ، قوتلى وسارى ترنملرله نهايت اورتەدە بر ملت مؤسسەسى وجودە كتىردى : تورك اواجى ... ايشتە ملتيجلكى منى

استقامتلردن قور تاراجق اولان مرشدلرله علاقه‌دار ایکی اسم . بز بو مقاله‌ده هر ایکی مرشدك ، طولایسیله بالخاصه ضیا كوك آلپ بكك فكرلرینك حقیقی برملت پرنسپیی ایله نه درجه علاقه‌دار اولدقلرینی آراشدیرمق آرزوسنده یز .

بوتون متفکرلر ، بشری جمعیتك تفکر جهازی ایشله‌دن انسانلر ، عمومی بر نقطه نظر دن علی‌العاده حیات ایله یو کسهك فکرلری بر آراده یاشاتمخه ، تألیف ایتمهک چالیشمشلردر . ایستهر ته کینك معناسیله ، ایستر کولتور معناسیله آلنون بوتون مدنیت بوظفرك محصولدن باشقه برشی دکلدر . هر هانکی بر اجتماعی حیات جریانی کوررسه کز کوریکز ، فکر ساحه‌سده بونك بر مقابلی بولمخه مق غیر قابلدر . تاریخ عمومی تدقیق ایدیلیرسه ، خصوصاً اون آلتنجی ، اون یدنجی عصر دن صو کرا آوروپا جمعیتلرینك تاریخی کوزدن کچیریلیرسه کوریه جکدر که اجتماعی حیاتك سیاسی ، اجتماعی هر نوع سیر و جریانی ، کندیلرینه ، یعنی بوجریانلرک ماهیت و سبیلرینه عائد اثرلره ، نظریه‌لره ، سیستم حالنده تأسیس ایدلمش فکرلره مربوطدر . فرانسه سیاست و حکومتچیلری طرفدن وجوده کتیرلایکی ظن ایدیلن فرانسه انقلابی طوغوران حقیقتده ، او انقلابك محیطنده کی ادبی ، فلسفی ، تاریخی هر نوع اثرلردن مرکب فکر آبده‌سی دکلیدی ؟ بیسار ق آلمان ملی وحدتی حصوله کتیرمه‌دن اول فیلسوف ، حقوقشناس ، ادیب ، شاعر بیکلرجه فکر و حس یولچیلری او یولی حاضرلامامشلمیدی ؟... فکرلرک ماهیتی تدقیق ایدیلیرسه اونلرک نصل منشأه برکل حالنده مربوط اولدینی کوریه جکدر . واقعات اونلری نه قدر تکذیب ایدیرسه ایتسون غایه ؟ بدایتدن نهایته قدر دکیشمه‌ین ، صارصیلمايان بر هدفدر . فکرلرک علمی ونظری قیمتیده بوراده آرامق لازمدر .

مملکت مزده ملت حرکت و جریانلرینك رهبرلری عد ایدیلن ضیا و حمدالله صبجی بکلرده ده هیچ شه‌سز ، بو طرزده ، غایه‌لرینی بیلدیرن و آکلاتان بر « افکار مدیره » کتله‌سی بولمق زمکلیر . دارالفنونك اجتماعیات معلمی اولان باش محررده بالطبع بویه دوشونمش ، و بونك اوزینه اونلره علمی ملتك مرشدك پایه‌سنی ویرمشدر . طوغور و لئی چوق شایان تمنی اولان بو نقطه مع‌الأسف تماماً معاکس بر حال عرض ایدیور . علمی اساساته مستند نظریه‌لر دوشونمك ، تطبیقات ساحه‌سده بونظریه‌لرک طبیعی تجلیاتی کوزمك موضوع بحث بیه اولاماز . بریسی بزى دها چوق ادبی و شعری بر ماهیتی حائر اولان « قزیل ألامجلیق » ك باش دوندوروجی خویلاسی ایچنده بر اقدی . حالبوکه بز هنوز ره آلیته‌سنی طامادینمیز بر مفکوره ایچنده یاشایوردق . دیکری تورکی ستاتیک ، شعورسز ،

غیر موجود برشی عد ایده رک اوکا خارجدن تورکلکی آشیلادی . حالبوکه ملت دینن وارلق ذاتاً موجوددی ، ماضینک درونی تکامل ایله یاشامش باطنی ، اوریشینال برحیات عرض ایدیوردی . بوکا رغماً ، حقیقی اسمی ایله تورک لابوراتوری ویا تورکلک تلقیحخانه سی اولان تورک اوجاغی ستاتیک و مقانیک بر موضوعه خارجدن یاپیلان علاوه لر کبی دینامیک اولان تورک وارلننه بر شیر علاوه ایتمه که چالیشدی ، کندیلری ایچون فجیع اولسی لازم کلن بر نقطه یی یعنی اصل تورک دینن موجودیتک یقیندن وجاندن برعلاقه کوسترمه سی کیفیتنی ایسه یا کورمه یورلر ویا کورمک ایسته مه یورلردی . سنه لردنبری دوام ایتدیکی ظن ایدیلن بومناسیز و ثمره سز فعالیت مرکز ی ، هر نهدنسه ، بوکون ینه یاشیور !... خلاصه بزده ملیت جریانلرینی تولید و تدویر ایدن هیچ بر فکر و نظریه یوقدر . اورته ده اجتماعی حیاتک نوعی شخه مخصوص سیر و جریانی قارشوسنده اولان شیاری کورمک و بونلری بسیط برسانله ترنم ایتمکدن باشقه برشی موجود اولدیننی ظن ایتمه یورز . بوتون بوخط حرکتلرک نتیجه سنده نه علمه مستند بر نظریه ، نه ده فلسفه یه خاص بر فرضیه واردر . تنقیدی فکر لر مزی ده ا صاعلام بر تمه استاد ایتدیرمک ایچون هرایکی مرشدک یازیلرندن استفاده ایتک ایسته دک ، فقط مع الا سف ذات مسئله یه عائد برشی بولامادق . اوکمزده هرایکی متشکرک غزته ستونلرینه کچمش « تورک کیمدر » سؤاله ویرلش جوابلری وار . بونلرک هیچ بری تدقیق زحمتنه دکر شیر دکلدز . هله ملی مسئله لرده کندیننی ، صلاحیتدار بر اجتماعیاتجی کبی ، نظری و عملی دساتیرله مجهز کوسترمک ایسته ین تورک اوجاغی رئیس عظیم وجیم فعالیتنه عائد فکرلرینی برسیستم حالنده طوبیلایه میه جق ، افاده ایدمه جک قدر بونیوک بر غالدز !

متارکه دن صوکر ا ضیابکک نشر ایتدیکی « تورکیکلک اساسلری » آدی اثری اونوتمایلم ، فقط هر شیدن اول شونی ده علاوه ایدم که بو جوابلر ، بوکتاب آنحق صوگ کونلرده یازیشدر . بوده کندیلرینک ملی حیاتی دکل ، ملی حیاتک کندیلرینی تعیین وار شاد ایتدیکنی کوستریور . شو حالده مرشدک پایه سنی نندن اونلره ویریورز؟ هله تورک اوجاغنک صوگ قونغرهنده « قزیل المادن آنادولویه » دونوشنک پیشداری اولان حمدالله صبحی بک اساسلی ، علمی هیچ برمنسده ، هیچ بر منبایه مالک دکلدز . اوجاق رئیسک بوتون فعالیت و هدفی قارشوسنده انسان ، یالکز ویا لکز بر منفعت پستیولو - رئیسک تطبیق حکملرینی دوشونمکدن منع نفس ایدمه یور .

ملی واقعه یی اولدیننی کبی کورمک ، اونی آفاقی بر اصول ایله تدقیق ایتک ،

بو تدقیقندن سوکرا کشف ایدیلن استقامت داخلنده ملت جریانک سیرینی تأمینه چلیشمقدن عبارت اولان علمی تلقی نك ایکی وتیره‌سی واردر . بویله بر تلقی یا مادی ، طبیعی ، جغرافی ویا حرثی ، تاریخی ، اجتماعی معنیت دأتره‌سی ایچنده سرد ایدیه‌بیلیر [۱] هر ایکی ایضاح طرزى ایچون لازم اولان عناصر و مائزمه ایسه آنجق ملی تدقیق‌لرک نتیجه‌سنده ألدیه جکدر . ملی تاریخمیزک تدوینندن ، بونک اوزرینه مؤسس بر اجتما- عیاتک وجودندن سوکرا اورتیه چیه‌جق حقیق ملت فکرلرینی ، هنوز بو مساعینک هیچ بر تجلی ایتهدن کورمک قابل دکلدر . ضیا بکک ملی اجتماعیاتمزه عائد اولق اوزره سرد ایتش اولدینی بعض فکرلرک ، حقیقه ملی و محیطی اولوب اولمدق‌لری تدقیقه محتاجدر . سوسیولوژینک عمومی متعارفه‌لرندن خصوصی ، جزئی استخراجلر یاپارکن هانکی تاریخه استناد ایدلم ؟.. هر شیدن اول تورک دیدیکمز زمان قصد ایتدیکمز معنایده برابر سولیک ضرورتندیز . عکس تقدیرده دوشونجه‌مز تشوش ومهمیت ایچنده قلاجقدر . اجتماعیاتیمیز تورکدن دائماً عمومی بر معنا استهداف ایدیور . فی‌الحقیقه ضیا بکک نظرأ مثلاً تورک‌توره‌سی وتورک عائله‌سی حقدده کی تدقیق‌لرک نتیجه‌سی هم چین ، کاشغر تورکی ایچون ، هم باکو وقونیه تورکی ایچون تطبیق قابل اجتماعی بر نظام و آهنگدیز . فقط اجتماعیاتک هیچ بر آن مراجعتدن خالی قالامیه‌جنی زنکین بر منبع اولان تاریخ موجود اولمدقدن سوکرا بوتون بونوعدن دوشونجه‌لر نه‌یه یارار ؟.. زرده قالدی که بزم بوکونکی تورک‌لکمز بویوک وقومی بر توزک‌لکدن تماماً آیریلش ، کندی استقلالیق ایچنده کندینه خاص بر موجودیت اکتساب ایتشددر . حقیق آدی ایله « آنادولو » اولان بوملی موجودیتک ایسه تاریخه ، واجتماعیاته دائر بر کله اولسون ، هنوز سویلنمه‌شددر .

اجتماعی حادثه‌لری منشأ وجذورندن اعتبارأ تدقیق ایتک شعاریه متصف اولان اجتما- عیات علمی کندینه مشعله و مشغله اتخاذ ایدن ، فکرلرینی هپ سوسیولوژیک عمده‌لردن استخراج ایله‌ین کوک‌آلپ بکک ملت مسئله‌سنده نه‌دوشوندیکنی آکلامق جدأ آرانه‌جق

[۱] بزده بویله بر خطوه‌ی آتان یکانه اثر صوک کونلرده دارالفنون مدرسلرندن محمد عزت بک افندی طرفندن نشر ایدیلن « ملت نظریه‌لری » در . اثرده محترم مؤلفک استهداف ایتدیک اصل هدف مادی ، طبیعی برمعینندن ، معنوی و تاریخی بر ایجابیه‌دن زیاده فلسفی بر نقطه نظر در . بوعتبار ایله علمی بر اثر اولنله برابر قیمتی ده‌ا چوق - محمد امین بک افندینک سویل‌کاری وتشریح ایتدکاری وجهله - فلسفی و تنقیدی خاصه‌سنده بولابیلیرز . فی‌الحقیقه فلسفی طریقندن یوروهرک ملی حیاتی بشری اراده‌نک بر تجلی‌سی کبی بولان و نهانی « فالطرق الی‌الله کثیره » سوزیه باغلایان بر اثر ایله ملت حادثه‌سنی اولسی لازم‌کلدیکی کبی دکل ، اولدینی کی تدقیق ایدن و بوندقیقک اوزرینه بنای افکار ایله‌ین علمک واجتماعیاتک أساسلی بر مناسبتی اولیه‌جنی طبعیدر .

بر نقطه در . بزجه معلوم اولان فکر لرینک ملیت مسئله سنه متعلق قسملرنده دائما محراق اوله رق کوستر بیلجه جک اولان « تورک حرثی » اجتماعیاتچمزک یکانه مسندن تشکیل ایتکده در . کچن سنه یکی کونده نشر ایتدکلری بر مقاله ده [۱] بو سؤاله جواب ویررکن عثمانلیق سیاستک مضر نتیجه لرندن بحث ایدیور ، ملیت پروغرامنک باشنه ایلک ماده اوله رق حرث برلکنی قویوردی . مقاله نك حانلی نقطه سی شو دستورده مند مجدر : تورک اولقی دیمک ؛ بالخاصه تورک کچی دوشونمک ، تورک کچی دویمق ، تورک کچی اراده ایتکدر . دویمو ، دوشونجه و دیله ک خصوصنده تظاهر ایدن بر تورک برلکی ، بر تورک حیاتی ، ضیا بکک نظرنده ، ملیت مسأسک علمی طرز حنک طبیعی بر نتیجه سی اولیور . دورقهایمندن ، دها زیاده ارنست رنه نانک فرانسز ملیتی حقنده اورته یه آتدینی فکرلردن ملهم اولان محررک بو دوشونجه سی نه قدر طوغریدر . هر شیدن اول بونی آرامق لازمدر . ایستر دون ، ایستر بوکون اولسون بوتون صلاحیت و جساتمزله موجود ومؤسس بر تورک حرثندن بحث ایده بیلیری ؟ .. ضیا بککده کرک اومقاله ده ، کرک بالاخره نشر ایتدکلری بر اثرده تورک حرثندن علی الاکثر آنادولو تورکلرینک حرثی قصد ایتدکلری ، آرتق عمومی ، مهم ، مفکوره وی بر تورک حرثی فکرلردن صرف نظر ایلدکلری کوریلور . محترم متفکر قبل اوله رق بویه بر حرثک وجودینه قانع اولش ، فرعی فکرلرینی بوکا استناد ایتدیرمشدر . حالبوکه بر حرثک موجودیتندن بحث ایتک ایچون اونک لاعلی التعین موجود اولسی کافی دکدر . فضله اوله رق بوتون ولایت و عضویتی ایله او حرثک بر واقعه اوله رق یاشامسی لازمدر . یعنی او یله بر حرث او یله بر اجتماعی مؤسسه که کندیسنی طبیعی شأیتلر کچی حس ایتدیرسین . بوراده حرثک ایکی طرز تلقیسنی کوسترمک ضرورتی دویورز . بر ملتک حرثی یا فعالیت و مؤثریت ویا عطالت و منفعلیت شکنده موجوددر . بر مثال آرامق ایجاب ایدرسه اولکی شکه ارنست رنه نانک فرانسز ملیته داند فکرلرنده ایلرو سوردیکی فرانسز حرثی ، ایکنجی شکه ده ملی مرشدلرمزک بل باغلا دقلری ، دائما و دائما بحث ایتدکلری تورک حرثی کوستر بیلیرز . اگر ملی حرثمز ، یعنی ادبی ، اخلاقی ، سیاسی ... الخ کچی اجتماعی مؤسسه لرمز فعال و موثر بر شکه ده موجود اولسه یدی ملیت مسأله سی بوکون بوسبتون یاشقه صورتده موضوع بحث اوله جقدی .

یوقاریده سویلادیکمز کچی ، هنوز تاریخچه و اجتماعاتنه دائر اوافق بر تدقیقک بیه

موجود اولمیدنی بر جمعیتده ، آنادولو جمعیتده ، آنادولو ملتده اجتماعی مؤسساتک ، حقیقی معناسیله عدم موجودیتی قدر طبیعی برشی اولاماز . زیرا بونلری تظاهر ایتدیره جک ، عصرلرک اہمال و استبدادی آلتدہ آزیلن ، یوق اولمق درکسہ کلن بر حرثی قورتاراجق آنحق ملی تاریخ ، ملی جغرافیا ، ملی اقتصاد ... خلاصہ ملی علمدر . بونلر ایسہ تماماً مہمل ، معطل قالمش ، مملکتک علم و مساعی اربابنہ حسرتلہ منتظر فعالیت ساحہ لریدر . آنحق بو ساحہ لرک زرع و حراثتدن صوکر ا عائلوی ، حقوقی ، سیاسی .. اولان ملی اجتماعیاتمزہ عائد مطالعہ لر یوروتیلہ جکدر .

فقط دینلہ جکدرکہ ، بالخاصہ صوک یاریم عصرلق سیاسی ، اجتماعی ، ادبی ... تحوللری ، دینی و ادبی حرث اوزرندہ واقع اولان تنوعلری بودوشونجہ انکارمی ایدہ جک ؟ فی الحقیقہ تنظیماتدن بو کونہ قدر ادبیات ساحہ سندہ ، قادینلق ساحہ سندہ بر چوق انقلابلر کوردک ، بر جوق تلقیر مزدہ ، حرثی مؤسسہ لر مزدہ تنوعلر وجودہ کتیردک . بوتون بونلرہ واقع اولمہ مش ، اساسنز شیر نظریلہ نصل باقابیلیرز ؟ اوت ، مملکت مزدہ اجتماعی حیاتک ہر استقامتندہ واقع اولان دکیشیکلکرہ قارشی کوز یومہ مق لازم . فقط عین زماندہ بزم بورادہ آرادینمز جہت تورک وارلغنک ، آنادولونک ، ایچندن کلن و اجتماعی حیات و جہہ لرینہ طوغرو طاشان تکامل و تحاول حملہ لرینہ تعلق ایدیور . بو نقطہ نظر دن ، کرک ادبیات تاریخمزہ فاریشان ادبی مکتبلر ، کرکسہ قادین حیاتک کچیردیکي مختلف صفحہ لر اولسون ، بوتون بونلر مادی و معنوی رابطہ لر اعتباریلہ ملی اولمایان عناصرک ملی حدود خارجندہ تلقیح و تلقین ایتدیکي شیردن باشقہ برشی دکلدرد . ملت جریانکدہ منشائی بورادہ آرامق لازمدر . مبدائی ، ملی وجدانک حدودی ایچندہ بولنمایان طراغ تپہ سندہ آلہ ولہ نمش سرسری بر آتشہ مربوط اولان ملت حرکتی آنادولولایچون ، حقیقی و موجود تورک وارلغی ایچون تماماً صنئی ، تماماً جعلیدر . صمیمی بر ملتپرلرک نامنہ بویلہ بر حرکتک ہیچ بر معناسی اولاماز . نقطہ نظر مرکز تشریحنہ کیریشمہ دن اول ایکی واقعہ یی موضوع بحث ایدہ جکز .

*
**

ملی حیاتک بخش ایتدیکي حیاتی نعمتلرلہ منعم اولان بویوک و متعزی ملتلری برطرہ یراقکز ، ملت بادہ سندن ہنوز حصہ مند اولان ہر ہانکی کوچوک بر مملکتی ، مثلاً ، مصری آلیکز ؛ بورادہ کی حرثی موجودیت ، ملی وارلق ضیا بکی تصدیق ایدہ جک بر شکلدہ در . نہ قدر بسیط و ابتدائی اولورسہ اولسون ، ملی حیات او قدر تعزی

ایتمشدرکه خارجی بر عنصر بوعضویتہ نفوذ ایتک ، اونک ایچنده یاشامق ایستدیکی تقدیرده اورایه بر علاوه و بریکون عنصری کبی دکل ، بر وحدت و بر ترکیب عنصری کبی داخل اوله بیله جکدر . حرث دیدیکمز اجتماعی ره آلیتهنک بر جزؤنی ، مثلاً لسانی مؤسسه بی نظردقته آلام ؛ فی الواقع عرب لسانی مصرده نه قدر قوتلی بر صورتده تأسس ایتمشدر ! حالبوکه تورک حرثی شدید بر حیات ایله یاشاندیخی ظن ایدیلن استانبولده ، فرضا بر اسپانیولاک برکله تورکجه اوکرنمکسزین پک اعلا یاشادیخی کوزیوروز . چکنردم منور بر معارف مفتشک یازدیخی راپوری کوزدم . زاپوردن قصد ایستیکم جهت شودر : آنادولونک اوزاق ، یقین بز چوق مکتبلرنده ، بزدن آریلان وحقی سیاسی بر عضویت حالده تشکل ایدن ملی زمهره لک اخلاق ، دینی ، لسانی ... ایل بوتون حرث مؤسسه لری ، طرفدارلری طرفدن ، یاشاتیلیمقده در . دینی ذهنیتک ، دها زیاده عثمانلیق سیاستک بزه بر اقدیمی بو مشوم میراث قارشوسنده نه یابه جغز ؟ جهانک انسان کتله لرینه یکی بر شعور ، یکی بر مفکوره بخش ایدن ملی حیاته یابانچی قاله رق ، و صوکر ، ملی وارلنک درونندن کلن حله لری دور دیرمغه چالیشه رق ، اسکی دولت و عثمانلیق حیاتی یکی ائیکتر آلتنده ادامه یه غیرت ایتک قدر معناسزلق اولاماز . بو معناسزلق او قدر وخیم بر شکل آلمشدرکه ، بزده ملیتپرورلکک عرض ایستدیکی منظرده دن کندینه مخصوص تلقی ایله چوق ممنون اولسی لازم کلن ضیابک بیله اندیشنا کدر : « بونلر (یابانچی عنصرلر) دیلی دیله ، دینی دینمه اویقم شرطیله کندیلرینی تورک صایارلر . یالکز شو شرطه که آرتق اونلرده ملی محله ، ملی کوی ، ملی ناحیه یایمق کبی اسکی لسانلرینی ، اسکی عادتلرینی ، البسه لرینی محافظه کبی عن مرکز آمل و آرزولره دوشمکدن صاقمالیدرلر [۱] » .

وضیعت ، چوق تمنی ایدیلردی که ، بوسوزلرک محررینک دوشوندیکی کبی ، یعنی ساده جه البسه و کوی محافظه ایتک ایله قالسه ضیابک اک مهم ، اک جانلی نقطه بی اونوتیور : عن مرکز امللره دوشمکدن صاقمنسنی تمنی ایستیکمز بو آداملر هانکی مرکز تبعت ایده جکلردر ؟ هانکی دیلی ، سویله یه جکلر ، هانکی دینی طانیه جکلردر ؟ .. اورته ده مؤسس ، متعسی ، حکمران هیچ برشی یوق ... برشی وار ، فقط او یله برشی که عاطل و منفعل . او یله برشی که رام ایتمه یور ، رام اولویور . عناصری اخذ و تمثیل ایده جک ، ملی شعوری ، ملی حیاتی ، برکله ایله آنادولولونی اونلره زرق ایده جک ملی بر حرث موجود اولسه یدی ملیت مسئله سی اجتماعی حیاتک طبعی جریاننه بر اقیله بیلیر ، و ملیت

قارشوسنده فردی اراده لره سربستیت ویریه بیلیردی . اوزمان ارنست رده نانک دیدیکی وضایکک نقل ایتدیکي وجهله تورک اولق ایچون ، تورک کبی دوشونمک ، تورک کبی دویمق کافی اولاجقدی . چونکه تورک دوشونجه سی ، تورک دویغوسی موجود . حالبوکه حرثی مؤسسهلرک وجودی ایله عدمنک بر اولدینی بر زمانده تورکلکه تمیل و تمیلدن بحث ایتمک عبث برشیدر . عکس تقدیرده قارشوسنده قالاچغمز نتیجه لر چوق فیع اولاجقدر . اوزمان ملت عثمانلیق سیاستنه طوغرو تردی ایده جک .. زیرا « تورک » ی تورک کبی دوشونهن ، تورک کبی دویان ایله تعریف ایله یه جکز ، فقط اورته ده تورک دوشونجه سنده تورک دویغوسنه ، برکله ایله ، تورک حرثه عائد جانلی وشعورلی اجتماعی مؤسسهلر موجود اولدینی ایچون کونک برنده تورکدن غیری هرشی اولاجغز . ایشته تورک اوجاغنک استهداف ایتدیکي استقامتک بزى ایصال ایده جکی هدف و وضعیت ! ...

بو نقطه نظر دن بزده ملت جریانک متکامل بر صفحه یه داخل اولسی ، عن مرکز جریانلرک ماهیتلرینی آکلامق ایله قابل اولنه جقدر . عن مرکز جریانلر اوافق و یابانچی زمره لرک محیطی شعورنده کیزلی اولان ملی تعصبک سائقه سیله اولیور . بوسائقه قارشوسنده اصل ملی کتله نک کنديسنی محافظه ایچون سیاسی و حقوقی مؤیده لرله مجهز معشری بروجده مالک اولسی الزمدر . حالبوکه بو کون ایچون بو ، موجود دکلدنر : بناء علیه بوضعیتده تورکلکی فردی و کیفی هوسلرک ملعه سی شکلنه صوققدن احتراز ایتمک ، حیاتی غایه مزک تأمین ایدلمسنى استلزام ایدن بومسئله یه قانون واضعلرنک نظر دقتی جلب ایلک لازمدر .

*
* *

سوزمزه نهایت ویرمزدن اول تاریخمزک ایلریده بوتون تفرعاتیه کوستره جکی و تشریح ایده جکی بر نقطه یه اشارت ایتمک ایسته یورز .

ملی تاریخک سینه سنده بر حقیقت کیزلی . بو حقیقت مملکتک ئوز و مستملیکه قسملرینی تفریقه متعلقدر . ایمر طورلوق حیاتنده سیاسی مقانیزمه تدقیق ایدیلیرسه حکومت آداملرنک ، اولکه فاتحیلرنک دائما بر هدفه کوره حرکت ایتدکلری کوروله جکدر . مملکتک ئوزینی تشکیل ایدن قسم ایله اکتفا ایدمه یه رک دولت حدودینی ، دولت وطنی توسیع ایتدکلری ، دومینیونلر آله ایلدکلری زمان دولت حدودینک ، دولت اراضینک ئوزقسى دائما ، آری تلقی ایدلمس ، یاپیلان علاولر تماماً باشقه معامله یه تابع طوتلشدر . بویوک بریتانیای

تشکیل ایدن بویوک قطعه لاله اصل انکلتزده نك مناسباتی ، وبرقنادالینك انکلتزده کی وضعیتنی دوشونیکز .

عمومی تاریخك سیر وجریانده کوسترمك ایستدیکمز بو کوروش ودوشونوش ، بعضاً مبهم وغیر شعوری اولسه ده ، هر زمان نظر دقته چاریمقده در . ملی تاریخمرك تدویندن صوکر اتماماً آکلاشیله جقدر که عثمانلی ایمپراطورلغك سیاسی پروگراملرنده علی الاکثر بوخط حرکت تعقیب ایدلمشدر . وطن حسی ، وطن عشق دایماً مملکتك اصل پارچه سنی ؛ ئوزینی هاله دار ایتش ، تالی ومستملمکوی نوعدن اولان اراضی پارچهلری دایماً دیکرینك حیاتی ، انتفاعی ایچون محافظه ایدلمشدر . بو خط حرکت ، بشری برلکك مستقل عنصرلرینی تشکیل ایده جك اولان قوتلی ملی زمره لردن بری اولوق ایسته ن تورکیا ایچون ، آنادولو ایچون ، هر زماندن زیاده بویوک و آتشی برتعصب ایله تعقیب و تطبیق ایدیلیدر . ملی وارلق ، ملی شعور آنجق بوضورتده حس ایدیله جك ، ویاشانه جقدر . دولتك حقوقی و سیاسی فورموللرنده موجود اولان نه اولورسه اولسون ، یاشایان ویاشایه جق اولان ملی وجدان کندی کنديسك حدودینی چیزمش ، بنمیشه مشدر . مملکتك حقیقی منورلرینه دوشن وظیفه ساده جه بوحدودك علمنی یامق ، بو بنمیشه مه نك فلسفه سنی وجوده کتیرمکدر . اویله بر محیطده بولونیورز که ملی مفکوره بوشأیتك دامارلرنده یاقیچی بر حرارت ایله یاشیور . فقط بز ، کوزلرمزی بوشأیتك حدودی خارجنده کی عالمدرده دولاشدیریور ، یعنی آنادولوی بر اقوب اورال و تیتلره ، طبیی آنادولو اوجاغنی بر اقوب ، صنیی تورک اوجاغنه باقیورز . صوک سنه لر تاریخك باش صارصیچی اخطاری قارشوسنده « قزیل آلمان آنادولویه » اولان دونوش ، آنجق ملی وتاریخی بر حقیقتك کنديلکندن تظاهرا ایتسیله قابل اولمشدر . حالبوکه مملکتك حیاتی ایله علاقه دار اولسی لازم کلن ملتپرورلرک بونی کورمسی و سزمسی لازم دکلیدی ؟ ..

خطانك نره سندن دونولسه کاردردیرلر . فی الحقیقه دونکی ملی رهبرلرک بوکون فکرلرینی تصحیح ایتهلری ده شکرانلره شایاندر . بالخاصه ضیا کوک آلپ بک بو ملی وتاریخی حقیقی چوق اینجه بر نفوذ نظرله کورمکه باشلامشدر . ملی وجدانك قوتلمنه سندن بحث ایدن بر کتابلرنده اجتماعاتك تدقیقلرندن ملهم اوله رق ملتلك وقوملرک حیاتنده کی « جامعه ، جمیه ، جمعیت » دورلرینی ایضاح ایدیورلر . بو ایضاح ، بوکون تورک ملتك حقیقه موجود اولوب اولمدیغی حقنده انسانی شبهه دوشوریور . یالکز عرض ایشدیکمز کوروش ایله ضیا بکک ویردیکی مثاللر آراسنده کی اهمیتی فرقی قید ایتک لازمدر .

«... انکلیز ملتی هنوز اسقوجیا، غال، ایرلندا ٹولک لیرینی فتح ایتمه دن اول جمعیت حالی آلمش ایدی. خلقک انتخاب ایتدیکی مبعوثلر لوردلرله برلشهرک مملکتی اداره ایدیور. لردی. [۱]» «انکلیز لرتام ددرت یوز سنه بوصیمی و محرمانه مشروطیت حیاتی یاشادقندن، ملی حرث لیرینی، ملی سجه لیرینی آرتق بوزولماز ود کیشمز بر صلابت حالنه کتیرد کدن صوکرادرکه اسقوجیا، غال، ایرلندا... ٹولک لیرینی فتح ایدهرک انکلیزیه الحاق ایدیلر. فقط بو الحاق یالکز سیاسی برالحاقدن عبارتدی. هیچ بروقت انکلیزلر بو اوچ یابانچی قومک انکلیز جمعیتنه، انگلوساقسون ملتنه التحاق ایتمسینه میدان ویرمدیلر. مملکت صانکه، ینه اسکیزی کبی یالکز انکلیزلردن مرکبش کبی منحصرأ انکلیز منفعتی وانکلیز مفکوره سی نقطه نظرندن اداره اولوندی [۲]» ملی تاریخمز ایسه تماماً بونک ضدی و عکسی برمنظره عرض ایتمکده در. فی الحقیقه ملی حرث، مل سجه تأسس و کسب صلابت ایتمه دن، دها دوغروسى ایتمکه وقت بوله دن، هنوز جمعیت حیاتی کنديسنی کوسترمه دن اختلاط وجامعه حیاتی باشلادی. اوقدر مختلط، اوقدر غیر ملی که مملکت عصر لرحه منحصرأ یابانچی وکوله منفعتی نامنه اداره ایدلدى. کوکل ایستردی که ضیا يك افندی اثرلرنده کی مثاللری محیطندن آلسون، وباشقه نارینخره مراجعت ایتمه سون. کوریلور که انکلیز ملتینده جمعیت حیاتی جامعه وجمیعه حیاتی ایچون تأسس ایتمشدر. بزده ایسه وضعیت تماماً برعکسدر. بوکون جمعیت وملت حیاته دوغرواولان اشتیاق ایسه تاریخندن آلیان درسلر نتیجه سنده اویانیور. مؤلفک فکرلرینه باشقه ملتلردن مثال انتخاب ایتمک زحمتی اختیار ایلمسک سبینده بونقطه ده آرامالی بز.

بوراده ملتیت مرشدینک، کنديسنه عطف ایدیلان «تحقق ایتمش برملتیت» فکری قبول ایتمدیکی آکلاشیلیور. ذاتاً نشر ایدیلدی هنوز برسنه اولان اثرک ملی وجداندن باحث قسمی شو شکلده نهایتله نیور. «... هر شیدن اول مملکت مزده دائماً ملی وجدانی اویاندرمغه، قوتلنریمکه چالیشمالدر. چونکه بوتون ترقیلرک منبى ملی وجدان اولدینی کبی ملی استقلالک مصدری و استنادکاهی ده یالکز اودر [۳]» بوسطرلرده هنوز تحقق ایتماش بر مفکوره نك قوتی حس ایتمه یورمیسکر؟...

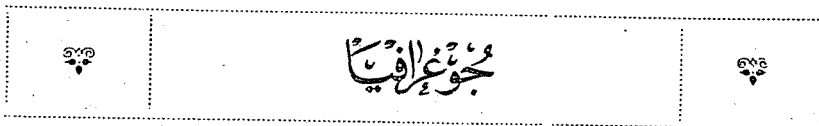
اجتماعی حیاتمک طبعی سیری، بوصورتله، ازی تاریخک برحیفه سنی تجلی ایتدیور. بوتجلی، ملتیت تلقیسک دها قابل وصول بر مفکوره سنی کوستر مکده در. بزجه ملتیتک اولاً مفکوره وی برتورکیلکه، نهایت بین المللیته و انسانیته دوغرو انکشافی آنجق بویه

علمی و تاریخی برتلقینک آتشی بر ایمان ایله اقرار و تصدیقندن سوکرا وجوده کله جکدر . بشری محبتک مسعود بر صورتده تحقیق ، انسانی بر عنیت دیمکدر . بویه برشی ایسه کندی ایچنه کیرن ضدیتلرک قوتلی و شعورلی اولسی نسبتنده قیمت اکتساب ایده جکدر . بونی تأمین ایچون ملت پروغرامنی تعین ایده جک ، عملی مینالره ابتنا ایتدیره جک عالملرک ، سوکرا اونی سیاسی و حقوقی فورموللره ادخال ایله یه جک واضع قانونلرک ملی تاریخمیزک عرض ایتدیکمز خصوصیتنی نظر دفته آلملری لازمدر . یعنی ملی وطنک ، ملی اراضینک دولت و وطنندن ، دولت اراضیسندن باشقه اولدیغنی ، خلاصه ، ملی یوردک ئوز و مستملکه قسملرندن عبارت اولدیغنی دوشونمیلدرلر .

ملی واقعه نك نورمال بر اجتماعی حادثه کبی انتشار و تعممی ایچون الزم اولان قوتی ده بو طرزده تأمین ایتش اولورز . فی الحقیقه انتشار ایچون شرط اولان مرکزک کمی و کیفی قوتی انتشارک اهمیت و قدرتی تریید ایده جکدر . محیط نه قدر توسع ایدرسه ایتسون ، ثورک کبی دوعقی ، تورک کبی دوشونمک ایستینلر نه قدر چوغالیرسه چوغالسون ، خلاصه عن مرکز جریانلر نه قدر آرتارسه آرتسون مرکزی نوه دائماً الی مرکزیتی تأمین و محافظه ایده جک ، بوندن سوکرا ضیا بکک عن مرکزیت اطرافنده کی اندیشه لرینه ده محل قالمیه جقدر .

تاریخمیزک و بونک اوزرینه مستند ملی بر اجتماعیاتک تماماً تدوین و تأسیسندن سوکرا بونقطه لر ده ا واضح بر صورتده آکلاشیله بیلیر . بز شیمیدیلک کونک دیدی قودیلرندن اوزاق قالغه چالیشه رق ملت مسئله سی ممکن مرتبه علمی و معطالره مستند بر شکلده موضوع بحث ایتمه کچالیشدق . ایلریده صره سی کلدکجه بو بحثه تکرار عودت ایدیله جکدر .

ضیاء الدین فخری

آنادولو اقلیمی

— مابعد —

اورته آنادولو اقلیمی ناهمبسی . — ایچ آنادولو هر طرفدن طاغیر ایله محصور وسطی اوله رق ۸۰۰ - ۱۲۰۰ متره ارتفاعنده بیضی الشکل قاپالی بزیا یلادر . بو قوجه یایلا شمالدن ،